

การเชื่อมโยงความในปริจเฉทเรื่องเล่าของนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทย : การศึกษาตามแนวปริจเฉทวิเคราะห์

พิทยา ดวงตาต้า¹ และศิริวัชร กาวิละนันท์²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการเชื่อมโยงความในปริจเฉทเรื่องเล่าของนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทย โดยประยุกต์แนวคิดเรื่องปริจเฉทวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความของ Halliday, & Hasan (1976); Chanawangsa (1986); Bamroongraks (1996); Thai Language Institute (2009) เก็บข้อมูลจากเรื่องเล่าของนักเรียนชาวกัมพูชา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนใช้กลไกการเชื่อมโยงความ 4 ประเภท คือ 1. การอ้างถึง 2. การละ 3. การซ้ำ และ 4. การเชื่อม ทำให้ปริจเฉทเรื่องเล่ามีเอกภาพและสารัตถภาพ แต่ในแต่ละระดับชั้นนั้นมีการใช้กลไกที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้สอนจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างตรงประเด็นต่อไป

คำสำคัญ : 1. การเชื่อมโยงความ 2. ปริจเฉทเรื่องเล่า 3. ปริจเฉทวิเคราะห์
4. นักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทย

¹ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล : j-enging@hotmail.com โทร : 05 446 6666

² อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล : siravast.ka@gmail.com โทร : 05 446 6666

Cohesion in narrative discourse of Non-Thai student learning Thai : A discourse analysis study

Phitthaya Duangtadum³ and Siravast Kavilanan⁴

Abstract

The purpose of this article was to study the cohesion mechanisms in the narrative discourse of non-Thai students learning Thai. The concepts of discourse analysis and cohesion of Halliday and Hasan (1976); Chanawangsa (1986); Bamrungrak (1996); The Thai Language Institute (2009) were applied. Data were collected from the narrative stories of Cambodian students studying in Mathayomsuksa 4-6 at University of Phayao Demonstration School. The study results revealed that the students used four cohesive devices, namely 1. reference 2. ellipsis 3. repetition and 4. conjunction. So, the narrative discourse has unity and emphasis. However, students at each level used different mechanisms so that teachers will be able to develop students pertinently.

Keywords: 1. Cohesion 2. Narrative discourse 3. Discourse analysis
4. Non-Thai student learning Thai

³ Lecturer, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao, Thailand. Email address: j-enging@hotmail.com Tel: 05 446 6666

⁴ Lecturer, Ph.D., School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao, Thailand. Email address: siravast.ka@gmail.com
Tel: 05 446 6666

บทนำ

ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาไทยในช่วงแรกอาจสื่อสารเป็นประโยคต่อประโยค ต่อมาเมื่อมีพัฒนาการมากขึ้นอาจสื่อสารมากกว่านั้นได้อย่างคล่องแคล่ว และอาจจะมีกลไกการเชื่อมโยงความ (cohesion device) เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อเรียบเรียงตัวบท (text) ให้มีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพมากขึ้น วิธีการเรียบเรียงตัวบทเช่นนี้ เรียกว่า **discourse** หรือในภาษาไทยอาจแปลว่า **ปริจเฉท** ซึ่งหมายถึงหน่วยทางภาษาในระดับที่เหนือกว่าประโยคในทางภาษาศาสตร์กลุ่มโครงสร้างนิยมมักศึกษากลไกที่ทำให้ภาษาเรียบเรียงต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Panpothong, 2013)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยาเป็นสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยพะเยาเป็นสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพียงแห่งเดียวที่ได้สนองพระราชดำรินักเรียนชาวกัมพูชา ปีการศึกษา 2562 คน เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นักเรียนดังกล่าวจึงต้องใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนต้องปรับตัวให้ทันต่อความรู้ทางวิชาการในชั้นเรียนไปพร้อม ๆ กับการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารแบบธรรมชาติในชีวิตประจำวัน เพราะจะทำให้ผู้เรียนสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในชั้นเรียนไปในตัว (Plaengsorn, 2017)

จากการศึกษาของ Kaewjungate, & Rattanadilok Na Phuket (2019) ที่นำแนวคิดเรื่องการเชื่อมโยงความมาศึกษาปริจเฉทเรื่องเล่า (narrative discourse) ของนิสิตชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวถือว่าเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ โดยเฉพาะผู้ที่สนใจการศึกษาศึกษาการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติ เพราะเป็นการนำแนวคิดเรื่องการเชื่อมโยงความ มาประยุกต์กับการศึกษาศักยภาพทางภาษาของผู้เรียน ที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพการเรียนต่อไป ส่วนการศึกษาศึกษาการเชื่อมโยงความที่ผ่านมามักศึกษาประเด็นต่าง ๆ อาทิ 1. Khotchaphet (2010) ศึกษาการเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กไทยที่มีอายุ 4 - 7 ปี ที่มีพื้นฐานสิ่งแวดล้อมต่างกัน คือ เด็กกลุ่มหนึ่งเติบโตในสถานสงเคราะห์ แต่อีกกลุ่มเป็นเด็กที่เติบโตในครอบครัวปกติ 2. Paksasuk (2010) ศึกษาการเชื่อมโยงความในนิทานเวตาล ซึ่งเป็นบทพระนิพนธ์แปลในพระราชพงศาวดารกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ 3. Bunnag (2012) ทำการศึกษาศึกษาภาษาระดับข้อความโดยเน้นที่การเชื่อมโยงความในประมวลกฎหมายอาญา 4. Darachai, & Wasanapreecha (2019) ศึกษาการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อม ในคำวินิจฉัยทางศาสนาอิสลามที่เป็นภาษาไทย ของจุฬาราชมนตรี และ 5. Li, & Darachai (2019) ศึกษาการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย งานวิจัยเหล่านี้ทำให้เห็นว่า การเชื่อมโยงความยังเป็นแนวคิดที่ยังสามารถนำมาศึกษาในปริจเฉทอื่น ๆ ที่หลากหลายได้

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเก็บข้อมูลเรื่องเล่าที่เป็นปริจเฉทภาษาเขียน (written discourse) ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาชาวกัมพูชา เพื่อต้องการทราบถึงศักยภาพการใช้ภาษาเขียนที่นักเรียนต้องใช้ในการศึกษาและการทดสอบ ซึ่งส่วนหนึ่งของงานเขียนได้เล่าไว้ว่า **“ตอนหนูอายุประมาณ 7 ปี หนูกับครอบครัวได้ย้ายบ้านไปอยู่ที่จังหวัดอื่น คือจังหวัด Ratanakiri ตอนนั้น ครอบครัวไม่มีอะไรเลย มีแค่จักรยานหนึ่งเท่านั้น”** ข้อความนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการเขียนเล่าเรื่องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนภาษาไทยมาแล้ว 1 ภาคการศึกษา นักเรียนได้ใช้กลไกการอ้างถึง (reference) เพื่อเชื่อมโยงความทั้งการอ้างถึงด้วยการบ่งชี้ (demonstrative reference) คือใช้คำว่า **“ตอนหนูอายุประมาณ 7 ปี”** และ **“ตอนนั้น”** เพื่อบ่งชี้สภาพแวดล้อมซึ่งเกี่ยวกับเวลา รวมทั้งยังใช้การละหน่วยนาม (nominal ellipsis) คือ ละคำว่า **“ครอบครัว”** และ **“คัน”** ในอนุพากย์

ที่ว่า “(๐ : ครอบครัว) มีแค่จักรยาน (๐ : คัน) หนึ่งเท่านั้น”

ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาการเชื่อมโยงความของนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทย โดยวิธีวิจัยทางภาษาศาสตร์เป็นสำคัญ มีชิ้นงานการศึกษาการเรียนรู้ภาษาที่สอง (second language acquisition: L2) หรือการศึกษาการเรียนรู้ภาษา (language learning) และการศึกษาการรับภาษา (language acquisition) โดยเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้รับทุนพระราชทานในโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงความในปริจเฉทเรื่องของนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทย อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักเรียนดังกล่าว

แนวคิดเรื่องปริจเฉท ปริจเฉทเรื่องเล่า และการเชื่อมโยงความ

“ปริจเฉท” (*discourse*) เป็นหนทางภาษาที่นักภาษาศาสตร์โครงสร้างนิยมอธิบายว่าหมายถึงหน่วยที่สูงกว่าประโยค ขณะเดียวกันนักภาษาศาสตร์หน้าที่ยอมรับอธิบายว่าหมายถึงภาษาที่เกิดขึ้นตามบริบทการใช้ ในความหมายของนักโครงสร้างนิยม การวิเคราะห์ปริจเฉทจึงมักสนใจศึกษารูปภาษาที่มีโครงสร้างมีใจความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีการเชื่อมโยงภายในปริจเฉท (Panpothong, 2013: 2-3)

นิยามดังกล่าว ทำให้นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้สนใจศึกษาการเชื่อมโยงหรือเครื่องมือ (device) ที่มีผลต่อการสร้างตัวบท (text) เพื่อทำให้มีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ (Angkapanichkit, 2014) เครื่องมือหนึ่งที่ว่าคือ “กลไกการเชื่อมโยงความ” (*cohesion*) ซึ่งมีทั้งการอ้างถึง การละ การซ้ำ การเชื่อม และการเชื่อมโยงคำศัพท์ นักภาษาศาสตร์จึงเห็นในทิศทางเดียวกันว่าเป็นกลไกหรือเครื่องมือที่มีผลต่อการทำให้เรื่องเล่ามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านผู้แสดงหรือตัวละครกับการลำดับเวลา (+ ตัวละคร + เวลา) ที่ส่งผลให้เรื่อง (story) ดำเนินไปอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นจนจบโดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวละคร (agent orientation) ตามความต่อเนื่องของเวลา (contingent temporal succession) ทำให้ “ปริจเฉทเรื่องเล่า (*narrative discourse*)” ต่างจากปริจเฉทประเภทอื่น (Longacre, 1983)

ดังนั้น การนำแนวคิดเรื่องปริจเฉทวิเคราะห์ตามแนวโครงสร้างนิยมมาวิเคราะห์การเชื่อมโยงความจึงเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์กับการศึกษาภาษาของนักเรียนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ผ่านงานเขียนเรื่องเล่าของนักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เก็บข้อมูลโดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากนักเรียนทุนพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากประเทศกัมพูชา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นจำนวนทั้งหมดของผู้เรียนในโครงการพระราชทานฯ ระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยครั้งนี้ เริ่มต้นจากการทบทวนแนวคิดเรื่องปริจเฉทวิเคราะห์ ตลอดจนทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา ที่ศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความ หลังจากนั้นให้นักเรียนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ เขียนเรื่องเล่าของตนเองในหัวข้อ “ความทรงจำในวัยเด็กของฉัน” เพราะเป็นหัวข้อเรื่องความเป็นเรื่องใกล้ตัว

นักเรียนมากที่สุด จำนวน 1 หน้ากระดาษ หรือ 20 บรรทัด จากนั้นวิเคราะห์วิธีการเชื่อมโยงความ 4 ลักษณะ โดยประยุกต์จากแนวคิดการเชื่อมโยงความของ Halliday, & Hasan (1976); Chanawangsa (1986); Bamroongraks (1996); Thai Language Institute (2009) ได้แก่ 1. การอ้างถึง 2. การละ 3. การซ้ำ และ 4. การเชื่อม เพราะเป็นกลไกการเชื่อมโยงความที่มักปรากฏใช้มากที่สุดในภาษา จากนั้นจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive statistics) และจะคงตามอักขรวิธีที่นักเรียนได้เขียนไว้ โดยไม่มีการแก้ไขแต่อย่างใด แต่จะอธิบายไว้ในเชิงอรรถแล้วระบุว่าจะอธิบายโดยผู้วิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทยตามขอบเขตที่กำหนดในงานวิจัยนี้ ใช้การเชื่อมโยงความทั้ง 4 ลักษณะ ได้แก่ การอ้างถึง การละ การซ้ำ และการเชื่อม เป็นกลไกที่ทำให้เรื่องเล่ามีเอกภาพ และสารัตถภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การอ้างถึง (reference) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางความหมายที่ต้องตีความความหมายของรูปภาษานั้นจากรูปคำ วลี หรือประโยค เพราะรูปภาษาดังกล่าวไม่มีความหมายอย่างอิสระในตัวเอง ผลการวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนใช้การอ้างถึง 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) การอ้างถึงบุรุษสรรพนาม และ 2) การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้ ดังนี้

1.1 การอ้างถึงบุรุษสรรพนาม (pronominal) หมายถึงการใช้รูปภาษาที่มีความหมายแสดงถึงการใช้คำสรรพนาม ผลการวิเคราะห์ในที่นี้ พบว่า นักเรียนใช้การอ้างถึงบุรุษสรรพนาม ได้แก่ การอ้างถึงด้วยการใช้บุรุษสรรพนาม การอ้างถึงด้วยการใช้คำนามเป็นสรรพนาม และการอ้างถึงด้วยการใช้คำแสดงความเป็นเจ้าของ ดังนี้

1.1.1 การใช้บุรุษสรรพนาม (personal noun) หมายถึง การใช้รูปภาษาที่มีความหมายแสดงถึงการอ้างถึงคำนาม ผลการวิเคราะห์ในที่นี้ พบว่า นักเรียนใช้บุรุษสรรพนามที่ 1 และการใช้บุรุษสรรพนามที่ 3 ดังนี้

1.1.1.1 การใช้บุรุษสรรพนามที่ 1 หมายถึง การใช้รูปภาษาที่แทนตัวของผู้พูด ได้แก่คำว่า หนู ฉัน ดิฉัน มาเป็นคำแสดงการอ้างถึง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การใช้บุรุษสรรพนามที่ 1 เช่นตัวอย่างที่ว่า 1) ตอนหนูอายุประมาณ 7 ปี หนูกับครอบครัวได้ย้ายบ้านไปอยู่ที่จังหวัดอื่น คือจังหวัด Ratanakiri และ 2) ฉันจำได้ว่าฉันไม่ชอบอยู่ที่บ้านตนเองเลย ชอบไปแต่บ้านคนอื่น ฉันเป็นคนที่ชอบเรื่องสนุก ไม่ชอบคิดเรื่องที่เศร้า ๆ

ตัวอย่าง 1) และ 2) เป็นการใช้บุรุษสรรพนามที่ 1 เพื่ออ้างถึงตนเอง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ 1) นักเรียนใช้คำว่า “หนู” ส่วนตัวอย่างที่ 2) นักเรียนใช้คำว่า “ฉัน” เพื่ออ้างไปถึงคำว่า “หนู” และ “ฉัน” ที่อยู่ต้นข้อความ

1.1.1.2 การใช้บุรุษสรรพนามที่ 3 หมายถึง การใช้รูปภาษาที่แทนตัวของผู้ถูกกล่าวถึง มาเป็นคำแสดงการอ้างถึง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนมักใช้คำว่า “ท่าน” และ “เขา” เพื่ออ้างถึงบุคคลที่ได้กล่าวถึง เช่นตัวอย่างที่ว่า 3) ตอนเด็ก ๆ พ่อแม่ชอบพาไปเที่ยว โดยเฉพาะทะเล เนื่องจากท่านรู้ว่าฉันเป็นคนที่ชอบทะเลมาก ๆ และ 4) ตอนนั้นจำได้ว่าเป็นวันเกิด วันนั้นได้แต่นั่งรอว่าเมื่อไหร่ พ่อแม่จะมา คิดถึงท่านมากแต่ก็ได้แต่รอจนผลอลับไป พอท่านมาถึง ก็ปลุกและถือเค้กวันเกิดมาให้

ตัวอย่าง 3) และ 4) เป็นการใช้บุรุษสรรพนามที่ 3 ว่า “ท่าน” เพื่ออ้างถึง “พ่อแม่” ที่อยู่ข้อความก่อนหน้า

1.1.2 การใช้คำนามเป็นสรรพนาม (pronominally used noun) หมายถึง การใช้คำนามจำพวกคำเรียกญาติ (kinship term) คำแสดงมิตรภาพ (friendship term) หรือคำบอกอาชีพ (occupational term) มาเป็นคำสรรพนาม ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำนามเป็นสรรพนาม เช่นตัวอย่างที่ว่า 5) พ่อ กับแม่ทำงานหนักมาก แม่ขายกับข้าวที่บ้านและพ่อต้องไปทำงานข้างนอก และ 6) ทุกคนในกลุ่ม พวกกันอ้วกแตก ... เราก็ได้แต่นั่งงัวเพื่อน ๆ เป็นอะไรกัน

ตัวอย่าง 5) และ 6) แสดงให้เห็นว่านักเรียนใช้คำนามเป็นสรรพนามเพื่ออ้างถึงคนกลุ่มต่าง ๆ กล่าวคือ ในตัวอย่าง 5) นักเรียนอ้างถึงด้วยการใช้คำเรียกญาติ (kinship term) ว่า “พ่อ” และ “แม่” เพื่ออ้างไปถึงคำว่า “พ่อกับแม่” ตรงต้นประโยค ส่วนตัวอย่าง 6) นักเรียนอ้างถึงด้วยการใช้คำแสดงมิตรภาพ (friendship term) ว่า “เพื่อน” เพื่ออ้างไปถึงคำว่า “ทุกคนในกลุ่ม”

1.2 การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้ (demonstrative reference) หมายถึง การแสดงความชี้เฉพาะเจาะจงหรือบ่งบอกตำแหน่งของผู้พูดกับสิ่งที่ได้กล่าวถึงทั้งตามระยะทางหรือเวลา รวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่งที่สัมพันธ์กัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้ลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้บุคคล การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้สภาพแวดล้อมซึ่งเกี่ยวกับสถานที่และเวลา และการอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ ดังนี้

1.2.1 การอ้างถึงโดยการใช้การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้บุคคล (participant demonstrative reference) หมายถึง การใช้รูปภาษาที่แสดงการบ่งชี้จำพวก นี้ นั้น นั้น นั้น เพื่อบ่งบอกตำแหน่งของบุคคลว่าเป็นบุคคลใด ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้บุคคลไม่มากนัก มีเพียงคำว่า “คนนั้น” เช่นตัวอย่างที่ว่า 7) ถ้าพูดถึงความทรงจำวัยเด็ก ก็อดเล่าเรื่องราวที่น่าประทับใจที่สุดในวัยเด็กไม่ได้ คิดแล้วก็ยิ่งอยากย้อนเวลากลับไปเป็นเด็กคนนั้น คนที่มีครอบครัวสมบูรณ์แบบ

ตัวอย่าง 7) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนใช้คำว่า “(เด็กคน) นั้น” เป็นคำอ้างถึงเพื่อบ่งชี้ไปถึงคำว่า “(วัย) เด็ก” ข้างต้น ซึ่งเป็นรูปหลัก

1.2.2 การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้สภาพแวดล้อมซึ่งเกี่ยวกับสถานที่และเวลา (circumstance demonstrative reference) หมายถึง การใช้รูปภาษาที่แสดงการบ่งชี้จำพวก นี้ นั้น นั้น นั้น เพื่อบ่งบอกตำแหน่งของสถานที่และเวลา ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การอ้างถึงลักษณะนี้ ได้แก่คำว่า นี้ นั้น และนั้น โดยบ่งชี้ทั้งสถานที่และเวลา เช่นตัวอย่างที่ว่า 8) ทุกครั้งที่ไปเที่ยวทะเล แม่ก็จะเตรียมของหรือกับข้าวไปด้วยส่วนใหญ่จะเป็นของสด อย่างเช่น เนื้อ ปลา กุ้ง และผักชนิดต่าง ๆ เพื่อเอาไปย่างที่นั่น และ 9) ถ้าพูดถึงความทรงจำวัยเด็ก ก็อดเล่าเรื่องราวที่น่าประทับใจที่สุดในวัยเด็กไม่ได้ ... ความรู้สึกตอนนั้น ดีใจมาก และโรแมนติกที่สุดในชีวิต เพราะตอนนั้น ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ทั่วถึง เหมือนตอนนั้น มีแต่แสงจากดวงจันทร์และดวงดาว ค่อยส่งแสงสว่างมาให้พรวันเกิด⁵

ตัวอย่าง 8) และ 9) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนใช้คำอ้างถึงด้วยคำว่า “นั่น” “นั้น” “นี้” เพื่อบ่งชี้สภาพแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ ที่แวดล้อมตนเอง กล่าวคือ ในตัวอย่าง 8) คำว่า “นั่น” เมื่อประกอบกับคำว่า “ที่” เป็น “ที่นั่น” เป็นคำอ้างถึงเพื่อบ่งชี้ถึงสถานที่ซึ่งในที่นี้คือ “ทะเล” ขณะที่ตัวอย่าง 9) คำว่า “ตอนนั้น” และ “ตอนนี้” เป็นคำอ้างถึงเพื่อบ่งชี้เวลาในอดีตและปัจจุบันตามลำดับ กล่าวคือ คำว่า “ตอนนั้น” ใช้อ้างถึงเวลาในอดีตคือ “ในวัยเด็ก” ส่วนคำว่า “ตอนนี้” ใช้อ้างถึงเวลา ณ ปัจจุบันของนักเรียน

⁵ คอยส่งแสงสว่างมาให้พรวันเกิด - ผู้วิจัย

1.2.3 การอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ (comparative reference) หมายถึง การใช้รูปภาษาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งสองสิ่งว่ามีความเหมือนหรือคล้ายคลึง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบโดยใช้คำว่า “เหมือน” เท่านั้น เช่นตัวอย่างที่ว่า 10) อายุ 10 ปี ก็เข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นคนตัวเล็กที่สุด ก็เริ่มชอบเล่นสิ่งใหม่ ๆ แต่ก็**บางสิ่งก็เหมือนของเด็ก ๆ**⁶ และ 11) เมื่อเข้าวัยเรียนมัธยมก็เริ่มมีสิ่งที่เกิดขึ้นเยอะ ก่อนแรก ๆ ไม่ตั้งใจเรียนเลย คือคิดแต่เรื่องเล่นสิ่งอื่น ๆ กับเพื่อน และเรื่องโทรศัพท์ แต่ก็**ไม่รู้ว่าจะได้ความรู้จากไหนเลยเหมือนฉันมีเวทย์มนตร์ คือออกข้อสอบมาก็ทำได้เอง**

ตัวอย่าง 10) และ 11) เป็นการอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ กล่าวคือ ในตัวอย่างที่ 10) นักเรียนได้เปรียบเทียบว่าสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนเองได้เล่นนั้น “บางสิ่ง” ก็เหมือนเป็นของเล่น จึงกล่าวว่า “บางสิ่งก็เหมือนของเด็ก” ซึ่งอ้างถึงสิ่งใหม่ที่ได้เล่น เช่นเดียวกับตัวอย่าง 11) นักเรียนได้เปรียบเทียบว่า “การทำข้อสอบได้เองโดยที่ไม่ตั้งใจเรียน” เหมือนกับการมีเวทย์มนตร์ อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบตามตัวอย่างข้างต้นมักเป็นการเปรียบเทียบทั่วไป (general comparison) มากกว่าจะเป็นการเปรียบเทียบเฉพาะ (particular comparison) ดังที่ Chanawangsa (1986) ได้ศึกษา Cohesion in Thai และจัดการเปรียบเทียบเป็นการอ้างถึงลักษณะหนึ่ง

2. การละ (ellipsis) หมายถึง การไม่ปรากฏรูปภาษาใด ๆ อันเป็นผลมาจากการแทนที่ด้วยสัญญาณ (substitution by zero) ซึ่งการแทนที่ดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อการตีความความหมาย เพราะเป็นการละไว้ในฐานที่เข้าใจ ผลการวิเคราะห์ได้พบว่า นักเรียนใช้การละ 2 ส่วน คือ 1) การละในหน่วยนาม และ 2) การละในหน่วยสรรพนาม ดังนี้

2.1 การละหน่วยนาม (nominal ellipsis) หมายถึง การละหน่วยคำนามในตำแหน่งประธานหรือกรรม ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การละหน่วยนาม เช่นตัวอย่างที่ว่า 12) ทุก ๆ คน ที่อยู่บนโลกนี้**มักจะมีเรื่องราวที่ได้เกิดขึ้นในอดีต ไม่ว่าเรื่องราวเหล่านั้นจะเป็นเรื่องดีหรือ (๑ : เรื่อง) ไม่ดี**

ตัวอย่าง 12) แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนต้องการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นครั้งที่สองแล้ว นักเรียนสามารถละคำหรือสิ่งดังกล่าวได้ เช่นตัวอย่างข้างต้น นักเรียนได้ละคำว่า “เรื่อง” เมื่อจะกล่าวถึงเป็นครั้งที่สอง เพราะนักเรียนได้กล่าวซ้ำคำว่า “เรื่อง” ไปแล้วว่า “เรื่องดี”

2.2 การละหน่วยสรรพนาม (pronominal ellipsis) หมายถึง การละหน่วยสรรพนามในตำแหน่งประธานหรือตำแหน่งกรรม ซึ่งไม่ต่างไปจากการละหน่วยนาม หากแต่การละในที่นี้เป็นการละของหน่วยสรรพนาม ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การละหน่วยสรรพนามมากกว่าการละหน่วยนาม ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะข้อมูลนี้เป็นเรื่องเล่าจากตัวนักเรียนเอง เช่นตัวอย่างที่กล่าวว่า 13) **ฉันไม่ชอบอยู่ที่บ้านตนเองเลย (๑ : ฉัน) ชอบไปแต่บ้านคนอื่น ฉันเป็นคนที่ชอบเรื่องสนุก (๑ : ฉัน) ไม่ชอบเรื่องที่เศร้า ๆ**

ตัวอย่าง 13) แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนจะกล่าวถึงพฤติกรรมที่ประธานมีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ร่วมกัน นักเรียนสามารถละคำดังกล่าวได้ กล่าวคือ ตัวอย่างที่ 13) ประโยคที่หนึ่ง นักเรียนได้ละคำว่า “ฉัน” ในอนุพากย์ที่สอง เพราะเป็นคำสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาวลีที่กล่าวว่า “ไม่ชอบอยู่ที่บ้านตนเอง” ในอนุพากย์ที่หนึ่งและกริยาวลีที่กล่าวว่า “ชอบไปแต่บ้านคนอื่น” ในอนุพากย์ที่สอง ส่วนอีกประโยคหนึ่ง นักเรียนได้ละคำสรรพนาม “ฉัน” ในอนุพากย์ที่สองเช่นกัน

3. การซ้ำ (recurrence) หมายถึง การใช้รูปภาษาเดิมที่เคยกล่าวไว้แล้วในข้างต้นมากล่าวซ้ำอีกครั้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้การซ้ำ 2 ลักษณะ คือ 1) การซ้ำรูป และ 2) การซ้ำโครงสร้าง ดังนี้

⁶ บางสิ่งก็เหมือนของเด็ก ๆ - ผู้วิจัย

3.1 การซ้ำรูป (recurrence) หมายถึง การใช้รูปคำเดิมมาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง โดยอาจจะซ้ำรูปทั้งหมด (complete recurrence) ที่ไม่เปลี่ยนแปลงรูปภาษาที่ซ้ำ หรืออาจจะซ้ำรูปบางส่วน (partial recurrence) ที่อาจมีบางรูปที่ซ้ำและมีบางส่วนที่ไม่ได้ซ้ำก็ได้ ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนทุกระดับสามารถใช้การซ้ำทั้งซ้ำรูปทั้งหมดได้ แต่การซ้ำรูปบางส่วนจะมีเพียงนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เช่นตัวอย่างที่ว่า 14) คิด ๆ ไปแล้ว ออกจะมีความทรงจำที่ดีบ้างไม่ดีบ้าง⁷ แต่สิ่งที่เราจะทำให้ความทรงจำอยู่กับเราไปนาน ๆ คือ การที่จดจำความทรงจำที่ดี ๆ แต่ไม่ใช่ทำให้ความทรงจำที่ไม่ดีไปหรอก 15) ตอนนั้น⁸ ข้างโรงเรียนมีการสอบทุนไปเรียนที่เมืองไทย แล้วหนูก็ไปขอพ่อเพราะอยากสอบ แล้วพ่อบอกว่า พ่อเต็มใจที่ให้หนูสอบ และ 16) คิดแล้วก็ยิ่งอยากย้อนเวลากลับไปเป็นเด็กคนนั้น คนที่มีครอบครัวสมบูรณ์แบบ

ตัวอย่าง 14) - 16) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้ซ้ำรูปในลักษณะต่าง ๆ กล่าวคือ ในตัวอย่าง 14) นักเรียนใช้การซ้ำรูปทั้งหมด ในคำว่า “ความทรงจำ” เช่นเดียวกับในตัวอย่าง 15) นักเรียนก็ได้ซ้ำคำว่า “พ่อ” ส่วนในตัวอย่างที่ 16) แม้จะเป็นการซ้ำก็ตาม แต่จะเห็นว่า นักเรียนเลือกที่จะซ้ำบางส่วนในคำว่า “เด็กคน” กล่าวคือ ในอนุพากย์ที่สอง นักเรียนเลือกที่จะคงคำว่า “คน” เพียงคำเดียว กล่าวคือ จากคำว่า “เด็กคนนั้น” ในรูปหลัก นักเรียนต้องการกล่าวซ้ำอีกครั้ง แต่ไม่กล่าวซ้ำทั้งหมด การซ้ำดังกล่าวจึงเป็น “(เด็ก) คน ที่มีครอบครัวสมบูรณ์แบบ”

3.2 การซ้ำโครงสร้าง (parallelism) หมายถึง การใช้รูปแบบโครงสร้างที่ปรากฏในอนุพากย์ก่อนหน้ามาซ้ำในอนุพากย์ถัดมาอีกครั้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเพียงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้นที่ใช้การซ้ำโครงสร้างได้ เช่นตัวอย่างที่ว่า 17) อยากจะขอบคุณเธอนะ ความทรงจำวัยเด็กของฉัน ขอบคุณที่ทำให้ฉันมีรอยยิ้ม มีเสียงหัวเราะ ขอบคุณที่ทำให้ตัวฉันโตขึ้นเป็นฉันในทุกวันนี้ และ 18) ทั้งหมดนี้เป็นความทรงจำที่ดีที่ได้เกิดขึ้น เพราะมันเป็นเรื่องที่ทำให้ชีวิตเรามีความหมาย และเป็นบทเรียนที่ดีที่สุดที่ทำให้ฉันมีวันนี้

ตัวอย่าง 17) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้ใช้การซ้ำโครงสร้างคำว่า “ขอบคุณ” กล่าวคือ นักเรียนได้ขอบคุณความทรงจำวัยเด็กในโครงสร้าง [ขอบคุณ + ที่ทำให้] เป็น ขอบคุณ + “ที่ทำให้ฉันมีรอยยิ้ม มีเสียงหัวเราะ” รวมทั้ง ขอบคุณ + “ที่ทำให้ตัวฉันโตขึ้นเป็นฉันในทุกวันนี้” เช่นเดียวกับ 18) นักเรียนใช้คำว่า “มัน” เพื่ออ้างถึง “ความทรงจำ” ดังกล่าว โครงสร้างที่ซ้ำจึงเป็นการกล่าวถึงสภาพของความทรงจำนั้นว่า “เป็นเรื่องที่ทำให้ชีวิตเรามีความหมาย” และ “เป็นบทเรียนที่ดีที่สุดที่ทำให้ฉันมีวันนี้” ซึ่งเท่ากับเป็นการเน้นย้ำสภาพของความทรงจำให้ชัดเจนขึ้นเป็นลำดับ ตามโครงสร้างที่ว่า [มัน + เป็น]

4. การเชื่อม (conjunction) หมายถึง การใช้รูปภาษาเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ ประโยค หรือระหว่างย่อหน้า ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อม 6 ลักษณะ คือ คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมคำอธิบาย คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมตัวอย่าง คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมความสรุป คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมความขัดแย้ง คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมความลำดับเวลา และ คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล ดังนี้

4.1 คำเชื่อมปริเฉทเชื่อมคำอธิบาย หมายถึง คำเชื่อมที่ขยายความเพื่อให้ข้อความข้างหน้าเข้าใจชัดเจน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ด้วยคำว่า “คือ” เพียงคำเดียว เช่นตัวอย่าง

⁷ ความทรงจำที่ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง - ผู้วิจัย

⁸ ตอนนั้น - ผู้วิจัย

ที่ว่า 19) ออกจะมีความทรงจำที่ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง⁹ แต่สิ่งที่จะทำให้ความทรงจำอยู่กับเราไปนาน ๆ คือ การที่จดจำความทรงจำที่ดี ๆ แต่ไม่ใช่ทำให้ลืมความทรงจำที่ไม่ดีไปหรอก และ 20) ไม่ต้องคิดเรื่องเรียนเรื่องปวดหัวเลย คือดีขึ้นมาก็เล่น เล่นแล้วกินข้าวกินข้าวแล้วก็ไปนอน

ตัวอย่าง 19) และ 20) นักเรียนใช้คำเชื่อมคำว่า “คือ” เป็นคำเชื่อมประจักษ์เชื่อมคำอธิบาย กล่าวคือ ในตัวอย่างที่ 19) เมื่อนักเรียนต้องการอธิบายถึงสิ่งที่จะทำให้ความทรงจำอยู่กับตนเองไปนาน ๆ นักเรียน ได้ใช้คำว่า “คือ” เชื่อมเพื่ออธิบาย เช่นเดียวกับตัวอย่าง 20) นักเรียนได้ใช้คำว่า “คือ” เช่นกัน โดยเป็นการอธิบายถึงเรื่องในวัยเด็ก

4.2 คำเชื่อมประจักษ์เชื่อมตัวอย่าง หมายถึง คำเชื่อมที่เป็นตัวอย่างข้อความข้างหน้า ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ ด้วยคำว่า “เช่น” และ “อย่างเช่น” 2 คำ เช่นที่กล่าวว่า 21) เข้าเรียน ม.ต้นประมาณครึ่งปีก็เริ่มเล่นกีฬา เช่น ฟุตบอล และ วอลเลย์บอล แม่ห้ามไม่ให้เล่นแต่ก็ขโมยไปเล่นทุกวัน¹⁰ และ 22) ทุกครั้งที่ไปเที่ยวทะเล แม่มักจะเตรียมของหรือกับข้าวไปด้วย ... อย่างเช่น เนื้อ ปลา กุ้ง และผักชนิดต่าง ๆ

ตัวอย่าง 21) และ 22) นักเรียนใช้คำเชื่อม “เช่น” และ “อย่างเช่น” เพื่อเชื่อมตัวอย่าง กล่าวคือ ในตัวอย่าง 21) เมื่อนักเรียนต้องการแสดงตัวอย่างกีฬาที่นักเรียนเล่น นักเรียนได้ใช้คำว่า “เช่น” เชื่อมตัวอย่างเหล่านั้น เช่นเดียวกับตัวอย่าง 22) เมื่อต้องการแสดงตัวอย่างของสด ก็ได้ใช้คำว่า “อย่างเช่น” เพื่อเชื่อมตัวอย่างดังกล่าว

4.3 คำเชื่อมประจักษ์เชื่อมความสรุป หมายถึง คำเชื่อมที่เป็นความสรุปจากข้อความข้างหน้า ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ ปีที่ 6 ที่ใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ ด้วยคำว่า “แต่เริ่มตอนนี่ไป” และ “ทั้งหมดนี้” เช่นตัวอย่างที่ว่า 23) แต่เริ่มตอนนี่ไป บอกตัวเองให้ตั้งใจ ไม่ให้พ่อแม่กับตัวเองเสียใจอีก และ 24) ทั้งหมดนี้ เป็นความทรงจำในวัยเด็กของฉัน ซึ่งมันอาจจะดีและร้าย

ตัวอย่าง 23) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้ใช้คำว่า “แต่เริ่มตอนนี่ไป” ซึ่งต้องการสื่อว่าเป็นการสรุปจากข้อความทั้งหมด เพื่อเป็นกลไกให้ประจักษ์แสดงจุดจบหรือบทสรุปของเรื่อง เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 24) คำว่า “ทั้งหมดนี้” ก็เป็นกลไกที่แสดงให้เห็นจุดจบหรือบทสรุปของเรื่องเช่นกัน เพราะข้อความหลังคำเชื่อมได้กล่าวถึงผลลัพธ์จากข้อสรุปเช่นเดียวกัน

4.4 คำเชื่อมประจักษ์เชื่อมความขัดแย้ง หมายถึง คำเชื่อมที่ทำให้ข้อความตามมาแย้งกับข้อความข้างหน้า ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ด้วยคำว่า “แต่” เพียงคำเดียว เช่นตัวอย่างที่ว่า 25) ฉันก็เริ่มเป็นคนที่ป่วยเยอะมาก ไปโรงพยาบาลเกือบจะทุกสัปดาห์ ร่างกายไม่แข็งแรง แต่ใจแข็งแรงมาก และ 26) พ่อพูดกับแม่เสียงดังมาก ๆ แต่ จำไม่ได้ว่าทะเลาะเรื่องอะไรกัน เพราะฉันยังเด็ก ๆ อยู่ แต่พ่อเป็นคนที่ยาใจโกรธเร็วมาก อีกสักพักก็มาอ่อนแอ แล้วก็ขอโทษที่พ่อพูดเสียงดังเกินไป¹¹

ตัวอย่างที่ 25) และ 26) นักเรียนใช้คำเชื่อมว่า “แต่” เพื่อเชื่อมแสดงความขัดแย้งระหว่างอนุพากย์สองอนุพากย์ กล่าวคือ เมื่อเป็นอนุพากย์ใดอนุพากย์หนึ่งมีความหมายแย้งกัน นักเรียนได้ใช้คำว่า “แต่” เป็นคำเชื่อมระหว่างอนุพากย์ดังกล่าว

⁹ ความทรงจำที่ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง - ผู้วิจัย

¹⁰ ขโมยไปเล่นทุกวัน หมายถึง แอบไปเล่นทุกวัน - ผู้วิจัย

¹¹ พ่อเป็นคนที่ยาใจโกรธเร็วมาก อีกสักพักก็มาอ่อนแอ - ผู้วิจัย

4.5 คำเชื่อมปริจเฉทเชื่อมความลำดับเวลา หมายถึง คำเชื่อมที่แสดงลำดับเวลาก่อนหลัง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ อาทิ “เมื่ออายุได้ประมาณ xx ปี” “ตอนนั้น” “จนวันหนึ่ง” เช่น ตัวอย่างที่ 27) เมื่ออายุได้ประมาณ 3 - 4 ปี ฉันก็เริ่มเป็นคนที่ป่วยเยอะมาก¹² 28) ถ้าตอนนั้นไม่รอดก็คงไม่มีตัวฉันในวันนี้ ตอนนั้นจำได้เลยว่าตัวเองพาเพื่อนทั้งกลุ่มไปแอบกินผลไม้ และ 29) จนวันหนึ่งไปสอบ แต่คะแนนสอบออกมาไม่ได้ตั้งใจที่ต้องการ

ตัวอย่าง 27) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนใช้คำว่า “เมื่ออายุได้ประมาณ 3 - 4 ปี” เป็นกลไกเพื่อสื่อให้เข้าใจว่า เนื้อความที่กำลังจะกล่าวถึง เริ่มต้นในช่วงอายุ 3 - 4 ปี ซึ่งเป็นการลำดับเวลาที่ระบุช่วงเวลาชัดเจน ขณะที่ในตัวอย่างที่ 28) นักเรียนได้ใช้คำว่า “วันนี้” เพื่อสื่อถึงปัจจุบัน และ “ตอนนั้น” เพื่อสื่อถึงอดีตที่ไม่สามารถระบุช่วงเวลาได้ แต่ต้องอาศัยบริบทช่วยตีความ ส่วนในตัวอย่าง 29) คำว่า “จนวันหนึ่ง” เป็นคำเชื่อมที่แสดงให้เห็นช่วงเวลาที่นำไปสู่จุดจบหรือบทสรุปของเหตุการณ์นั้น ดังนั้นจะเห็นว่าเรื่องเล่าของนักเรียนอาจปรากฏได้ทั้งคำเชื่อมที่สามารถเป็นกลไกแสดงการเริ่มต้นของเรื่องเล่า (opening) กลไกแสดงการลำดับเรื่องเล่า เพื่อเปลี่ยนให้เรื่องเล่าลำดับไปเป็นตอน ๆ และกลไกแสดงจุดจบหรือบทสรุปของเรื่องเล่า (closing)

4.6 คำเชื่อมปริจเฉทเชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล หมายถึง คำเชื่อมที่แสดงความเป็นเหตุของอนุภาคหนึ่ง และความเป็นผลของอีกอนุภาคหนึ่ง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ด้วยคำว่า “เพราะ” เพียงคำเดียว เช่นตัวอย่างที่ 30) แล้วเขาก็บอกอีกว่า ให้น้องตั้งใจเรียน ตั้งใจสอบ เพราะในวันอนาคต น้องต้องเอาความรู้ทั้งหมดที่ได้เรียนมา มาช่วยตัวเอง ... เพราะเขาไม่มีเงิน เพียงพอให้น้องเรียนจนจบหรอก และ 31) การที่จดจำความทรงจำที่ดี ๆ แต่ไม่ใช่ทำให้ลืมความทรงจำที่ไม่ดีไปหรอก เพราะเราต้องเก็บมันเอาไว้เป็นบทเรียนที่จะสอนเราในอนาคตของหน้าอันไกล

ตัวอย่างที่ 30) และ 31) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมแสดงความเป็นเหตุเป็นผลด้วยคำว่า “เพราะ” เพื่อเชื่อมอนุภาคเหตุและอนุภาคผลเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ในข้อความที่อนุภาคหนึ่งมีความหมายเป็นเหตุ อีกอนุภาคหนึ่งจะมีความหมายเป็นผลของอนุภาคเหตุ นักเรียนจึงได้ใช้คำว่า “เพราะ” เพื่อทำให้อนุภาคทั้งสองมีกลไกลำดับความเป็นเหตุเป็นผล ดังที่ในตัวอย่างที่ 30) อนุภาคเหตุ คืออนุภาคที่กล่าวว่า “เพราะในวันอนาคต น้องต้องเอาความรู้ทั้งหมดที่ได้เรียนมา มาช่วยตัวเอง” และอนุภาคที่กล่าวว่า “เพราะเขาไม่มีเงิน เพียงพอให้น้องเรียนจนจบหรอก” ทั้งสองสาเหตุนี้เป็นเหตุให้ “ให้น้องตั้งใจเรียน ตั้งใจสอบ” เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 31) ที่อนุภาคเหตุคือ “เพราะเราต้องเก็บมันเอาไว้เป็นบทเรียนที่จะสอนเราในอนาคตของหน้าอันไกล” ซึ่งเป็นสาเหตุของ “ไม่ใช่ทำให้ลืมความทรงจำที่ไม่ดีไป”

4.7 คำเชื่อมปริจเฉทเชื่อมความแสดงเงื่อนไข หมายถึง คำเชื่อมที่แสดงข้อแม้ของอนุภาคหนึ่ง และผลลัพธ์ของข้อแม้ในอีกอนุภาคหนึ่ง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนใช้คำเชื่อมลักษณะนี้ด้วยโครงสร้างเงื่อนไขที่อนุภาคหนึ่งเป็นอนุภาคแสดงข้อแม้ และอีกอนุภาคจะแสดงผลของข้อแม้ นั้น เช่นตัวอย่างที่ 32) ถ้าไม่สำเร็จ ก็ไม่เป็นไร เพราะ อย่างไหน เราก็ได้พยายามหมดความสามารถของเราแล้ว

ตัวอย่างที่ 32) นักเรียนได้ใช้คำเชื่อมแสดงเงื่อนไขด้วยคำว่า “ถ้า...ก็...” เพื่อเป็นคำเชื่อมอนุภาค 2 อนุภาค ซึ่งอนุภาคแรกกล่าวว่า “ถ้าไม่สำเร็จ” เป็นอนุภาคแสดงข้อแม้ และอนุภาคถัดมาที่กล่าวว่า “ก็ไม่เป็นไร” เป็นอนุภาคแสดงผลของข้อแม้ เมื่อใช้คำเชื่อมดังกล่าวแล้ว ทำให้ทั้งสองอนุภาคมีความหมายสื่อถึงการสร้างเงื่อนไข

¹² ป่วยเยอะมาก หมายถึง ป่วยบ่อยมาก - ผู้วิจัย

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ปริศนาเรื่องเล่าของนักเรียนกลุ่มพุทธาที่เรียนภาษาไทย โดยใช้แนวคิดการเชื่อมโยงความ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถเล่าเรื่องด้วยการใช้กลไกทางภาษาเป็นกลไกการเชื่อมโยงความ เพื่อให้เรื่องเล่า มีเอกภาพและสารัตถภาพ กลไกต่าง ๆ ประกอบด้วย 1. การอ้างถึง 2. การละ 3. การซ้ำ และ 4. การเชื่อม ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการเชื่อมโยงความกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

กลไกการเชื่อมโยงความ	ม.4	ม.5	ม.6	ตัวอย่างข้อมูลแสดงกลไกการเชื่อมโยงความ
1. การอ้างถึง				
1.1 การอ้างถึงบุรุษสรรพนาม				
1.1.1 การใช้บุรุษสรรพนาม				
1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1	✓	✓	✓	หนู ฉัน
2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 3	✓	✓	✓	ท่าน
1.1.2 การใช้คำนามเป็นสรรพนาม	✓	✓	✓	พ่อแม่ เพื่อน ๆ
1.2 การอ้างถึงด้วยการบ่งชี้				
1.2.1 การบ่งชี้บุคคล	✓	✓	✓	เด็กคนนั้น
1.2.2 การบ่งชี้สภาพแวดล้อม	✓	✓	✓	ที่นั่น วันนั้น ตอนนั้น ตอนนี
1.3 การอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบ	✓	✓	✓	เหมือนของเด็ก ๆ
2. การละ				
2.1 การละหน่วยนาม	✓	✓	✓	เรื่องดีหรือ <u>๑</u> ไม่ดี
2.2 การละหน่วยสรรพนาม	✓	✓	✓	<u>ฉัน</u> ไม่ชอบอยู่ที่บ้านตนเองเลย <u>๑</u> ชอบไปแต่บ้านคนอื่น
3. การซ้ำ				
3.1 การซ้ำรูป				
3.1.1 การซ้ำรูปบางส่วน	-	✓	✓	กลับไปเป็น <u>เด็กคนนั้น คน</u> ที่มีครอบครัวสมบูรณ์แบบ
3.1.2 การซ้ำรูปทั้งหมด	✓	✓	✓	<u>พ่อ</u> บอกว่า <u>พ่อ</u> เต็มใจให้ <u>หนู</u> สอบ
3.2 การซ้ำโครงสร้าง	-	-	✓	<u>เป็น</u> เรื่องที่ทำให้ <u>ชีวิต</u> เรามีความหมายและเป็นบทเรียนที่ดีที่สุดที่ทำให้ <u>ฉัน</u> มีวันนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการเชื่อมโยงความกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น (ต่อ)

กลไกการเชื่อมโยงความ	ม.4	ม.5	ม.6	ตัวอย่างข้อมูลแสดงกลไกการเชื่อมโยงความ
4. การเชื่อม				
4.1 เชื่อมคำอธิบาย	✓	✓	✓	คือ
4.2 เชื่อมตัวอย่าง	✓	✓	✓	เช่น อย่างเช่น
4.3 เชื่อมความสรุป	-	✓	✓	เริ่มแต่ตอนนั้นไป ทั้งหมดนี้
4.4 เชื่อมความขัดแย้ง	✓	✓	✓	แต่
4.5 เชื่อมความลำดับเวลา	✓	✓	✓	ตอนนั้น จนวันหนึ่ง
4.6 เชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล	✓	✓	✓	เพราะ
4.7 เชื่อมแสดงเงื่อนไข	✓	✓	✓	ถ้า ... ก็ ...
รวมกลไกการเชื่อมโยงความ	15	17	18	

บทสรุปจากตารางที่ 1 สรุปเบื้องต้นได้ว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารได้อย่างดี เพราะสามารถใช้กลไกทางภาษาเหล่านั้นได้ หากแต่เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วน จะพบว่า นักเรียนแต่ละระดับชั้นใช้กลไกที่ต่างกันออกไป กล่าวคือ มีเพียงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ที่สามารถใช้กลไกการเชื่อมโยงความที่หลากหลายมากกว่านักเรียนระดับอื่น โดยเฉพาะเมื่อต้องการกล่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งซ้ำเพื่อเน้นย้ำโครงสร้างให้เด่นชัด จะสามารถใช้การซ้ำโครงสร้างได้ ต่างไปจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ขณะที่การซ้ำรูปบางส่วน และการเชื่อมความสรุป ก็ปรากฏใช้ในงานเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ไม่ปรากฏใช้ในงานเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างคำที่นักเรียนใช้ พบว่า แม้นักเรียนในแต่ละระดับจะใช้กลไกที่หลากหลายก็ตาม แต่ก็เลือกใช้คำศัพท์ได้จำกัด ยกตัวอย่างเช่นนักเรียนใช้คำว่า “แต่” “เช่น” หรือ “เพราะ” เมื่อต้องการเชื่อมความขัดแย้ง เชื่อมตัวอย่าง หรือเชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล แต่ไม่สามารถใช้คำอื่นที่มีความหมายทำนองเดียวกันได้

จากสาเหตุนี้ ประการแรก อาจเป็นเพราะประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละคนและแต่ละระดับชั้น จึงเป็นผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เล่าเรื่องด้วยการใช้กลไกการเชื่อมโยงความต่างไปจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่ยังปรากฏใช้การซ้ำโครงสร้าง ซึ่งมีความซับซ้อนทางวากยสัมพันธ์ได้ ขณะเดียวกันการเชื่อมความสรุปซึ่งเป็นกลไกที่ปรากฏใช้เฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ก็อาจเป็นเพราะประสบการณ์การใช้ภาษาเขียนที่มากกว่า ทำให้นักเรียนสามารถเล่าเรื่องโดยมีดัชนีปริจเฉท (discourse marker) กำกับเพื่อแสดงการสรุปเรื่องได้

ประการต่อมา จากงานวิจัยของ Kaewjungate, & Rattanadilok Na Phuket (2019) ที่ศึกษาเรื่องเล่าของนิสิตชาวต่างชาติชั้นปีที่ 2 ที่เรียนภาษาไทย ได้พบข้อแตกต่างระหว่างงานวิจัย 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 นิสิตใช้คำเชื่อมเพื่อเปลี่ยนประเด็นได้ ส่วนนักเรียนนั้น ไม่พบการใช้กลไกเช่นนี้ กรณีที่ 2 นิสิตใช้การละคำเชื่อม เช่น “คนไทยไม่ชอบกินเผ็ด ๐ ชอบกินหวาน” แต่กลับไม่พบการละลักษณะนี้จากปริจเฉทเรื่องเล่าของนักเรียน ทำให้อาจต้องเป็นประเด็นศึกษาต่อไปว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนี้ ส่วนประเด็นที่สอดคล้องกันนั้น พบว่าทั้งนิสิตและนักเรียนใช้คำเชื่อมแสดงความขัดแย้งด้วยคำว่า “แต่” เพียงคำเดียว อีกทั้งยังใช้คำเชื่อมแสดงตัวอย่างด้วยคำว่า

“เช่น” เพียงคำเดียวเช่นกัน ทำให้สันนิษฐานได้ว่า การที่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองใช้คำดังกล่าวเพียงคำเดียว ทั้งที่มีคำแสดงความขัดแย้งอื่น ๆ หรือมีคำเชื่อมแสดงตัวอย่างคำอื่น ๆ อาจเป็นเพราะคำว่า “แต่” และ “เช่น” เป็นคำที่ใช้บ่อยครั้งในชีวิตประจำวัน ทั้งนิสิตและนักเรียน จึงใช้คำเหล่านั้นมาถ่ายทอดเป็นภาษาเขียน

งานวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงความในปริจเฉทเรื่องเล่าของนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทย : การศึกษาตามแนวปริจเฉทวิเคราะห์ ครั้นนี้ จึงทำให้เห็นว่า การสื่อสารด้วยภาษาทางการที่ผู้เรียนอาจต้องใช้คำศัพท์ที่หลากหลายและโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาที่รอบด้านและตรงประเด็น ไม่ว่าจะเป็นวงคำศัพท์และทักษะการเขียน ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ผู้ที่สนใจสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศอาจใช้แนวคิดเรื่องปริจเฉทวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความศึกษาวิจัยในประเด็นอื่น ๆ ที่มากกว่าการศึกษาข้อบกพร่อง เช่น การศึกษาเปรียบเทียบผู้เรียนที่แตกต่างกันทางภาษา หรือเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์การรับภาษา

References

- Angkapanichkit, Jantima. (2014). **Discourse Analysis** (การวิเคราะห์ข้อความ). Bangkok: Thammasat University.
- Bamroongraks, Cholticha. (1996). **Discourse Analysis** (การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ). Bangkok: Department of Linguistics, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University.
- Bunnag, Piyachat. (2012). **An Analysis Study of Discourse in The Criminal Code** (การศึกษาวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความในประมวลกฎหมายอาญา). Master's dissertation, Kasetsart University, Bangkok, Thailand.
- Chanawangsa, Wipha. (1986). **Cohesion in Thai**. Doctoral Dissertation, Georgetown University, Washington D.C., United States.
- Darachai, Salman, & Wasanapreecha, Worawat. (2019). Conjunctive Cohesion in Thai Islamic Verdicts of Sheikhul Islam (การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในคำวินิจฉัยทางศาสนาอิสลาม ภาษาไทยของจุฬาราชมนตรี). **Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University**, 11(1): 338-357.
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). **Cohesion in English**. London: Longman.
- Kaewjungle, Wuttinun, & Rattanadilok Na Phuket, Wipada. (2019). **"Life in Thailand": A Narrative Discourse of Foreign Students who are Learning Thai** (ชีวิตในเมืองไทย: ปรจเฉทเรื่องเล่าของนิสิตชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาไทย). [Online]. Retrieved May 9, 2019 from <http://www.prc.up.ac.th/FileUpload/final%20Proceeding%20PRC%208.pdf>
- Khotchaphet, Suwatchai. (2010). **Cohesion in Narratives of Thai Children Aged 4 - 7 Years from Different Care Environments** (การเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กไทยอายุ 4 - 7 ปี ที่มีพื้นฐานสิ่งแวดล้อมต่างกัน). Master's dissertation, Thammasat University, Bangkok, Thailand.
- Li, Deyong, & Darachai, Salman. (2019). **Conjunctive Cohesion in Authentic Thai Cuisine Book** (การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย). [Online]. Retrieved January 14, 2020 from http://liberalarts.kbu.ac.th/home/research/2559/std/1_Fullpaper.pdf
- Longacre, R. E. (1983). **The Grammar of Discourse**. New York: Plenum.
- Paksasuk, Amnat. (2010). **Cohesion in Vetala Translated by H.H. Prince Bidylongkarana** (การเชื่อมโยงความในนิทานเวตาล พระนิพนธ์แปลของพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์). [Online]. Retrieved April 6, 2019 from https://so06.tci-thaijo.org/index.php/VANNAVIDAS/article/view/68846/560462019_05_20_145812.pdf
- Panpothong, Natthaporn. (2013). **Critical Discourse Analysis Based on Linguistics: Concepts and Study of Discourse in Thai Language** (วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย). Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Thailand.

- Plaengsom, Rungrudee. (2017). **The Science of Teaching Thai As a Foreign Language (ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ)**. Bangkok: Chulalongkorn University, Thailand.
- Thai Language Institute. (2009). **The Illustration of Thai Language: The Criterion of Thai Language III (หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุดบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3)**. Bangkok: Thai Language Institute, Department of Academic Affairs, Ministry of Education.